

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 1998-1999

28 april 1999

HANDELINGEN

COMMISSIEVERGADERING

COMMISSIE VOOR STAATSHERVORMING, ALGEMENE ZAKEN EN VERZOEKSCHRIFTEN

Vraag om uitleg van de heer Johan Sauwens tot de heer Luc Van den Brande, minister-president van de Vlaamse regering, Vlaams minister van Buitenlands Beleid, Europese Aangelegenheden, Wetenschap en Technologie, over de situatie van een secretaris-generaal van het ministerie van de Vlaamse Gemeenschap na het Agusta-arrest van het Hof van Cassatie

Commissie voor Staatshervorming, Algemene Zaken en Verzoekschriften

Woensdag 28 april 1999

WAARNEMEND VOORZITTER : De heer Herman Suykerbuyk

– *De vraag om uitleg wordt gehouden om 14.29 uur.*

Vraag om uitleg van de heer Johan Sauwens tot de heer Luc Van den Brande, minister-president van de Vlaamse regering, Vlaams minister van Buitenlands Beleid, Europese Aangelegenheden, Wetenschap en Technologie, over de situatie van een secretaris-generaal van het ministerie van de Vlaamse Gemeenschap na het Agusta-arrest van het Hof van Cassatie

De voorzitter : Aan de orde is de vraag om uitleg van de heer Sauwens tot de heer Van den Brande, minister-president van de Vlaamse regering, Vlaams minister van Buitenlands Beleid, Europese Aangelegenheden, Wetenschap en Technologie, over de situatie van een secretaris-generaal van het ministerie van de Vlaamse Gemeenschap na het Agusta-arrest van het Hof van Cassatie.

De heer Sauwens heeft het woord.

De heer Johan Sauwens : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister-president, collega's, samen met mijn fractie maak ik me bezorgd over het publiek beeld dat wordt gevormd na de veroordelingen in het Agusta-Dassaultproces. Bijvoorbeeld in de privé-sector gelden voor dergelijke gevallen heel strenge normen. Enkele weken geleden werd een werknemer met een onberispelijke staat van dienst na twintig jaar werken bij de Fordfabrieken in Genk op staande voet ontslagen omdat hij werd betrapt op een heel kleine diefstal. Een eventuele gerechtelijke veroordeling werd niet afgewacht. In een aantal organisaties worden dus bepaalde feiten absoluut niet geduld.

Ook wij zijn heel streng bij de aanwervingen in openbare dienst. Zelfs voor de aanwerving in vast

verband van een poetsvrouw of een lagere bediende wordt een bewijs van goed gedrag en zeden gevraagd. Secretaris-generaal Delanghe daarentegen is vier maanden na het arrest nog in functie. Er zijn althans geen tegenberichten.

Het gaat mij niet om de persoon, want ik heb de heer Delanghe gekend. Hij heeft een belangrijke bijdrage geleverd aan de uitbouw van de Vlaamse administratie. Het gaat echter niet om zijn verdienste als ambtenaar, maar om de wijze waarop wij omgaan met recht en rechtvaardigheid en om de wijze waarop het beeld van een onberispelijke overheid dreigt te worden geschaad door de situatie.

Op 23 december 1998 heeft het Hof van Cassatie, de hoogste rechtsinstantie in het land, in een bijzondere procedure en na een onderzoek dat jaren en een proces dat maanden heeft geduurd, twaalf verdachten veroordeeld tot voorwaardelijke gevangenisstraffen, ofwel omdat ze zich schuldig hadden gemaakt aan omkoping, ofwel omdat ze zich hadden laten omkopen. Voor enkelen kwam daar nog valsheid in geschrifte bij, maar dat geldt niet in dit geval.

Eén van de veroordeelden was de vroegere kabinetschef van gewezen minister Claes, de heer Delanghe, die werd veroordeeld tot acht maanden gevangenisstraf met uitstel. Hij werd door het Hof van Cassatie heel streng aangepakt, want hij verliest ook voor vijf jaar het recht om een openbaar ambt uit te oefenen. Tevens werd hij ertoe veroordeeld samen met de heren Claes, Wallyn en Mangé de 110 miljoen frank corruptiegeld van Agusta en Dassault terug te betalen en draait hij op voor een belangrijke som aan gerechtskosten.

Als we dieper ingaan op het arrest van het Hof van Cassatie, blijkt dat aan de heer Delanghe een bijzonder belangrijke rol werd toegedicht. Ik citeer het Hof : 'Hij verstreekte voor de twee contracten

Sauwens

doorslaggevende bijstand en had als vroegere inspecteur van Financiën een grote administratieve kennis opgebouwd, onder meer inzake openbare aanbestedingen.' Het Hof zegt dat hij er door parallelle onderhandelingen over heeft gewaakt dat de firma Agusta in staat werd gesteld offertes aan te bieden die de voordeligste leken, ten nadele van hun rechtstreekse concurrent, de firma Aerospatiale. Hij was op de hoogte van de gift die Agusta had beloofd en van de structuren die waren opgezet om de giften te ontvangen.

De heren Mangé en Wallyn en advocaat Puelinckx beschouwden Delanghe als vertrouwensman van de partijtop. Dat Delanghe in 1993 samen met hen deelnam aan 'de ontmoeting van de angst' – zoals de bijeenkomst in Oostende intussen werd genoemd -, bewijst volgens het hoogste rechtscollege het oorzakelijk verband tussen zijn aanvaarding van de Italiaanse gift en de voorkeursbehandeling die de omkopende firma, onder meer dankzij hemzelf, genoot.

Intussen heb ik uit een aantal krantenberichten vernomen dat de heer Delanghe bij het Hof van Cassatie beroep zou hebben aangetekend. Er is een discussie aan de gang onder juristen of dit wel kan, maar daar wens ik niet op in te gaan. De vraag is welke gevolgen de Vlaamse regering hecht aan deze feiten, die intussen door de hoogste rechtsinstantie werden bewezen en waarvoor een belangrijke veroordeling werd uitgesproken.

Daaraan wil ik nog een tweede element toevoegen. Deze uitspraak, of hij nu terecht is of niet, werd na jaren van onderzoek en na maandenlange debatten gevelde door de hoogste magistraten van het land. Als jurist stoort het me bijzonder dat niet alleen de heer Tobback en de advocaten van twee verdachten, maar ook de secretaris-generaal, een van de hoogste ambtenaren van de Vlaamse Gemeenschap, in opeenvolgende interviews publiek beweren dat ze werden gezocht. Ze hangen een denigrerend beeld op van een van de hoogste rechtsinstanties van het land.

Iedereen heeft uiteraard recht op een eerlijk proces, verdediging, en behandeling van zijn zaak in beroep. Eens er een uitspraak is, is het echter ongehoord dat er publiek kritiek wordt geuit op de justitie en op de instanties die de rechtstaat in stand moeten helpen houden. Naast de feiten en de veroordelingen zelf, vormt ook dit een bijzonder gevaarlijke evolutie. Het beeld wordt verspreid dat alles hier te koop is en dat iedereen kan worden

gezocht en veroordeeld : zo niet via de Raad van State, dan maar via het Hof van Cassatie. Dat is een gevaarlijke evolutie, die het negatieve imago versterkt dat bij de bevolking leeft over de overheid en de wijze waarop deze staat functioneert. Zulke uitspraken wordt vrijuit geformuleerd, zonder dat iemand ertegen ingaat.

Ik stel mijn vragen met de nodige schroom. Het is immers niet aan ons om het proces over te doen. Werd de regering op de hoogte gebracht van de uitspraak en zo ja, op welke wijze ? Vindt u de kritiek gepast die de secretaris-generaal formuleert op de werking, de intenties en de uitspraken van het hoogste rechtscollege ? Heeft de regering beaardslaagd over de ontstane situatie, zoals de heer Delanghe zegt, en werd eventueel een beslissing genomen om hem in dienst te houden tot hij een andere job heeft of tot er een nieuwe uitspraak volgt van een rechtsinstantie ?

Vindt de regering het normaal dat het departement van Economie, Werkgelegenheid en Binnenlandse Aangelegenheden, dat beschikt over beleidskredieten voor meer dan 100 miljard frank, wordt bestuurd door iemand die werd veroordeeld voor corruptie ? Vindt u dat de heer Delanghe in functie kan blijven ? Waarom werd hij nog niet ontslagen of geschorst in het belang van de dienst, wat toch een mogelijke maatregel is ? Loopt de regering niet het gevaar dat men een beeld krijgt van twee maten en twee gewichten ? Ik heb al met enkele voorbeelden aangetoond dat voor lagere jobs heel strenge eisen worden gesteld, maar in het geval van deze topambtenaar oordeelt de regering dat niet aan zijn persoon mag worden geraakt.

Vindt de regering ten slotte niet dat door de huidige handelwijze de belangen van de Vlaamse Gemeenschap ten eerste worden geschaad ? Het beeld dat we trachten uit te dragen van integriteit, onkreukbaarheid en dienstvaardigheid van het hoogste Vlaamse gezag, komt door deze situatie onder sterke druk.

De voorzitter : De heer De Vilder heeft het woord.

De heer Freddy De Vilder : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister-president, los van de sfeer die de heer Sauwens heeft geschetst, wil ik erop wijzen dat zich neerleggen bij een beslissing niet hetzelfde is als het vonnis als eerlijk beschouwen. De betrokkene werd inderdaad op 23 december 1998 door het Hof van Cassatie veroordeeld. Hij tekende beroep aan op 29 december. Volgens mijn juridische kennis werkt dit beroep opschortend. De uitspraak ten gronde wordt dan ook opgeschort tot na de

De Vilder

einduitspraak. Het is een van de elementaire rechten uit het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens dat elke verdachte onschuldig is en blijft tot na de einduitspraak.

De voorzitter : De heer Van Nieuwenhuysen heeft het woord.

De heer Luk Van Nieuwenhuysen : Het is juist dat alle rechtsmiddelen nog niet zijn uitgeput. Zolang dit niet is gebeurd, werkt het vonnis inderdaad opschortend.

De inspanningen van de regering om de Vlaamse ambtenarij een meer dynamisch, open en objectief imago te geven, worden ondertussen wel ondermijnd omdat de hoogste ambtenaar ervan onder zware verdenking staat. Het is niet mogelijk om de betrokkene op een juridisch correcte wijze te ontslaan. Ik vind echter dat het wel mogelijk moet zijn om zijn functie op te schorten. Het is aangewezen dat de Vlaamse regering die stap zet, al was het maar omwille van het imago van heel de Vlaamse ambtenarij.

De voorzitter : Minister-president Van den Brande heeft het woord.

Minister-president Luc Van den Brande : Mijnheer de voorzitter, dames en heren, ik zal systematisch de zeven vragen van de heer Sauwens beantwoorden.

Ten eerste werd het arrest van het Hof van Cassatie van 23 december 1998 tot op heden nog niet betekend aan de Vlaamse regering, wellicht omdat er een beroep werd ingesteld. De Vlaamse regering heeft dus via de algemene kanalen de inhoud ervan vernomen.

Wat de eventuele commentaar betreft die helemaal geen betrekking heeft op het ambt van de heer Delanghe als secretaris-generaal, zeg ik u dat ambtenaren principieel spreekrecht hebben. Bovendien gaat het hier om uitspraken die in hun context moeten worden geplaatst, en die geen rechtstreeks verband houden met het ambt van secretaris-generaal bij het ministerie van de Vlaamse Gemeenschap. Zo heb ik gelezen dat de heer Delanghe nogal wat bedenkingen en vragen heeft bij het feit dat de algemene rechtsregel van de samenhang van de dossiers richtinggevend is voor de taal waarin de procedure wordt gevoerd.

Ten derde heeft de Vlaamse regering beraadslaagd over de situatie. Ze heeft vastgesteld dat door de heer Delanghe een beroep werd ingesteld tegen het arrest van 23 december 1998. Dit arrest heeft dan ook nog geen kracht van gewijsde gekregen.

Voor uw vierde vraag verwijs ik naar mijn vorige antwoord. In een rechtstaat kan men enkel van een veroordeling spreken zodra een uitspraak kracht van gewijsde heeft gekregen. Tot dan geldt het vermoeden van onschuld.

U vraagt waarom de heer Delanghe in het belang van de dienst nog niet is ontslagen of minstens geschorst. De heer Delanghe werd tijdens de periode van het gerechtelijk onderzoek en het proces zelf niet geschorst in het belang van de dienst. Wel heeft hij gedurende de actieve periode van het proces vakantie genomen. Aangezien er nog geen definitieve uitspraak is en de heer Delanghe ook in de voorgaande periode op bevredigende wijze functioneerde, werd hij niet ontslagen of geschorst in het belang van de dienst.

Op dit moment zou een ontslag enkel mogelijk zijn via de tuchtprocedure. Het Vlaams personeelsstatuut bepaalt in artikel XI, 24 en XI, 25, conform het KB algemene principes, dat de strafvordering een gebeurlijke tuchtprocedure schorst. Aangezien de heer Delanghe wordt vervolgd voor feiten die geen rechtstreeks verband houden met zijn ambt als Vlaams ambtenaar, kan een gebeurlijke procedure bovendien pas worden opgestart nadat de Vlaamse regering kennis heeft gekregen van een strafrechtelijke, onherroepelijke, in kracht van gewijsde gegane veroordeling.

Ten zesde neemt de Vlaamse regering dezelfde houding aan ongeacht de rang van de betrokken ambtenaar. De vraag over de noodzaak van een schorsing in het belang van de dienst moet geval per geval worden bekeken. Daarbij moet rekening worden gehouden met de aanleiding van de vervolging, bijvoorbeeld voor feiten gepleegd als ambtenaar of niet, en de vraag of de vervolging een normaal functioneren onmogelijk maakt.

Over de indiensttreding bepaalt het Vlaams personeelsstatuut in titel VI, 1 dat men moet beschikken over zijn burgerlijke en politieke rechten en een gedrag moet vertonen in overeenstemming met de eisen van de beoogde betrekking. Bij dit laatste verduidelijkt de toelichting : 'indien een blanco attest van goed gedrag en zeden kan worden voorgelegd, is er een vermoeden dat het gedrag in overeenstemming is met de eisen van de betrekking'. Voor het overige is de bewijsvoering een feiten-

Van den Brande

kwestie, die wordt beoordeeld door de overheid die is belast met de aanwerving, op basis van officiële documenten. Concreet kunnen de betrokkenen, zolang er geen strafrechtelijke veroordelingen met kracht van gewijsde zijn, een blanco attest van goed gedrag en zeden voorleggen. Als er toch een veroordeling is, kijkt men na of dit een probleem oplevert voor de uitoefening van het ambt.

Op uw vraag of er geen belangen kunnen worden geschaad door de houding van de Vlaamse regering, antwoord ik neen. Men kan de regering immers moeilijk kwalijk nemen dat ze de democratische basisregels van de rechtstaat wil naleven en pas maatregelen neemt wanneer de veroordeling kracht van gewijsde heeft gekregen.

Om af te ronden benadruk ik dat er in de hele aanlooperperiode en ook nu geen enkele negatieve commentaar op of geen enkel disfunctioneren van de betrokken ambtenaar is geweest. Het is mijn plicht en taak de hoeder te zijn van de rechten van de gemeenschap, en van elkeen die daar deel van uitmaakt.

De voorzitter : De heer Sauwens heeft het woord.

De heer Johan Sauwens : Ik ben het hierover volledig oneens met de regering. Zij springt veel te licht om met de wijze waarop de Vlaamse publieke opinie dit dossier, waarbij toch de hoogste ambtenaren en politieke verantwoordelijken betrokken zijn, bekijkt. In Italië hebben gelijkaardige omstandigheden, waarbij nagenoeg de helft van een partijtop werd veroordeeld, ertoe geleid dat die partij zichzelf heeft ontbonden of tot ontbinding werd veroordeeld. Hier doet men alsof er niets aan de hand

is. Zelfs het stellen van de vraag wordt bijna als een misdaad beschouwd.

Dit is ongehoord en een prachtig staaltje van het waardeverlies en de normvervaging, die onze democratie blijken te treffen. U geeft zelf toe dat de schorsing in het belang van de dienst een mogelijkheid is, maar u past die niet toe. Er zijn nochtans gevallen bekend van ambtenaren die voor veel lichtere feiten wel werden geschorst. De enige verklaring die ik hiervoor kan vinden, is dat de regering door één van de coalitiepartners wordt gegijzeld. Dit betreurt ik uiteraard sterk.

De voorzitter : Minister-president Van den Brande heeft het woord.

Minister-president Luc Van den Brande : Mijnheer Sauwens, ik stel het op prijs dat u zich bij uw vraag aan de zakelijke feiten hebt gehouden. Vermits de uitspraak in dit dossier nog geen kracht van gewijsde heeft, kan ik echter niet aanvaarden en vind ik het zelfs ongehoord dat u over een politieke benadering, ja zelfs gijzeling durft spreken.

Ik kan enkel besluiten met uitdrukkelijk te stellen dat we in eer en geweten en met respect voor de statutaire en persoonlijke rechten van de betrokkene, hebben gehandeld en zullen blijven handelen.

De voorzitter : Het incident is gesloten.

– *Het incident wordt gesloten om 14.53 uur.*
